

derne jo rykket meget langt frem, og dèr er der i Virkeligheden Betingelser for, at vi kan naa nogle Skridt længere frem endnu, saa de ikke er saa forfærdelig langt fra at have en rimelig Andel i det regelmæssige daglige Udbytte af de Virksomheder, i hvilke de arbejder. Men det, der mangler, er deres Andel i selve de Produktionsmidler, med hvilke der arbejdes, i den nye Kapital, som skabes ved Tilvejebringelsen af nye Produktionsmidler. Dette, tror jeg, er Baggrunden for den dybe Bitterhed i Arbejderkredse, og hvis denne Bitterhed kunde overvindes, hvis der kunde skabes nye og bedre Følelser paa dette Omraade ved det rent psykologiske, der sker i det Øjeblik, de Arbejdere, der arbejder i en Virksomhed, besidder 10, 15, 20, 30 pCt. af Aktierne i denne, ja, saa tror jeg, at derigennem vil allerede overmaade meget være naaet.

Det ærede Medlem nævnte dernæst og understregede meget stærkt, at en Ordning af denne Beskaffenhed maatte komme sammen med Bedriftsraad. Ja, jeg har ingen Skrupler ved, at det kommer sammen med Fællesudvalg af den Art, jeg har talt om før, men jeg vil dog pege paa, at hvis en Ordning af denne Art gennemføres i nogenlunde betydeligt Omfang, saa er dette langt mindre betydningsfuldt, end det er, naar man ikke har nogen saadan Ordning, thi i det Øjeblik, Arbejderne i en Virksomheds Bestyrelse paa 10 Medlemmer har maaske 3, 4, 5 Medlemmer, har de paa en naturlig Maade naaet en saadan Andel i hele Virksomhedens Ledelse, at dette i meget høj Grad vil kunne bidrage til at tilfredsstille dem. Og allerede dette at faa en Mand indenfor i selve Bestyrelsen, vil maaske i mange Tilfælde være meget mere værd end at have Adgang til at sidde i et Bedriftsraad og trække Tov om, hvor meget man har Lov til at faa at vide dèr.

Dernæst hævdede det ærede Medlem, at man maatte give Aktierne til Arbejderne som en Helhed. Saa vidt jeg forstod ham, gik han her saa vidt, at han egentlig tænkte sig Aktierne givet til det samlede Fags Arbejdere, ikke blot til Arbejderne ved den enkelte Virksomhed. Saafremt dette bliver Tilfældet, er jeg bange for, at Forholdet mellem Arbejderne og Virksomheden fortoner sig alt for langt ude, at det ikke bliver den nære Sammenknytning, som der i Virkeligheden er Brug for. Det er ogsaa en af mine Hovedindvendinger mod en Organisation af det økonomiske Liv, der svarer til de almindelige socialdemokratiske Grundsatninger. Jeg vil tro, at hvis man virkelig skal have en kollektiv Ejendomsret for

Arbejderne, maa det være for Arbejderne i den enkelte Virksomhed, og det har jeg ingen Betænkelighed ved, selv om jeg tror, at man i mange Tilfælde vil naa videre ved at give den enkelte Arbejder Aktier i Bedriften. Dertil føjer jeg imidlertid, at disse Arbejderaktier maatte sikres Arbejderne, saaledes at det ikke blev en Slags Værdipapir, som man drev Handel med, men Aktier, som blev hos Arbejderne i Virksomheden, saaledes at naar en Arbejder vilde afhænde sin Aktie, maatte han afhænde den til en af de andre Arbejdere eller til Selskabet, som saa atter maatte lade den gaa til Arbejderne. Jeg tror, man skal sikre sig, at Virksomhedens Arbejdere beholder Aktierne. Men paa hele dette Omraade skal man naturligvis ikke paa Forhaand fastslaa alt for strenge Bestemmelser.

Det ærede Medlem understregede dernæst, at Samfundets Interesser overfor de paagældende Organisationer burde sikres paa anden Maade, gennem Kontrol. Ja, vi er ikke uenige om, at Samfundet bør øve en saa vidtgaaende Kontrol som muligt overfor Storvirksomhedernes Muligheder for at udbytte Forbrugeren, og det var navnlig dette, det ærede Medlem lagde Vægt paa. Man kan være i Tvivl om, hvor langt man kan naa ad Kontrollens Vej, men det vil ikke paa nogen Maade volde os Vanskeligheder at føre en Forhandling om Midlerne til at naa saa langt, som nogenlunde muligt og rimeligt er, paa dette Omraade. Jeg har imidlertid ikke ment det hensigtsmæssigt eller naturligt at optage Bestemmelser derom i dette Forslag af den gode Grund, at jeg tror ikke, der vil være mindste Fare for, at saadanne Virksomheder i højere Grad kan udbytte Forbrugeren end alle mulige andre Storvirksomheder. Kartellerne og Ringene har alle de Betingelser derfor, som overhovedet kan tilvejebringes i et moderne Samfund, og i den Henseende vil det i hvert Fald ikke blive værre, ved at der kommer Arbejderrepræsentanter ind i Bestyrelsen. Man skulde dog tro, at de gennem deres Tilknytning til den øvrige Arbejderbefolkning snarest vilde være en Garanti. Men den væsentligste Garanti mod Udnyttelse paa dette Omraade ser jeg deri, at en bedre Ordning af Forholdet mellem Arbejdere og Arbejdsgivere vil fremme Produktionen, og forhaabentlig fremme Produktionen i meget betydelig Grad. Den afgørende Sikkerhed for, at Folk kan faa deres Varer billigere, er og bliver nu en Gang, at der er mange Varer. Stor Produktion betyder billigere Varer, og ingen Art af Organisation vil kunne forhindre dette, naar den er af en saadan Be-